

Judikatūras krājums

TIESAS SPRIEDUMS (pirmā palāta)

2020. gada 18. novembrī*

[Teksts labots ar 2021. gada 13. janvāra rikojumu]

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu – Tiesu iestāžu sadarbība civillietās un komercietās – Regula (ES) Nr. 1215/2012 – Gaisa pārvadājumu līgums – Jurisdikcijas noteikšanas klauzula, ko nolīdzis pasažieris, kuram ir patērētāja statuss – Šā pasažiera prasījums attiecībā pret aviosabiedrību – Šā prasījuma cesija parādu piedziņas sabiedrībai – Lidsabiedrības spēja atsaukties uz jurisdikcijas noteikšanas klauzulu attiecībā pret sabiedrību, kura ir minētā pasažiera prasījuma cesionārs – Direktīva 93/13/EEK

Lietā C-519/19

par lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu atbilstoši LESD 267. pantam, ko *Sąd Okręgowy w Warszawie XXIII Wydział Gospodarczy Odwoławczy* (Varšavas apgabaltiesa, 23. komercietu apelācijas nodaļa, Polija) iesniedza ar 2019. gada 13. jūnija lēmumu un kas Tiesā reģistrēts 2019. gada 9. jūlijā, tiesvedībā

Ryanair DAC

pret

DelayFix, iepriekš *Passenger Rights sp. z o.o.*,

TIESA (pirmā palāta)

šādā sastāvā: palātas priekšsēdētājs Ž. K. Bonišo [*J.-C. Bonichot*], tiesneši L. Bejs Larsens [*L. Bay Larsen*], K. Toadere [*C. Toader*] (referente), M. Safjans [*M. Safjan*] un N. Jēskinens [*N. Jääskinen*],

ģenerālvokāts: M. Kampos Sančess-Bordona [*M. Campos Sánchez-Bordona*],

sekretārs: A. Kalots Eskobars [*A. Calot Escobar*],

ņemot vērā rakstveida procesu,

ņemot vērā apsvērumus, ko sniedza:

- *Ryanair DAC* vārdā – *A. Kasnowska*, advokat, kā arī *M. Józwiak*, radca prawny,
- *DelayFix*, iepriekš *Passenger Rights sp. z o.o.*, vārdā – *M. Misiaszek*, *K. Żbikowska* un *I. Wieczorek*, advokaci,
- Polijas valdības vārdā – *B. Majczyna*, pārstāvis,

* Tiesvedības valoda – poļu.

– [ar labojumiem, kas izdarīti ar 2021. gada 13. janvāra rīkojumu] Eiropas Komisijas vārdā –
M. Heller un *A. Szmytkowska*, kā arī *N. Ruiz García*, pārstāvji,

ņemot vērā pēc ģenerāladvokāta uzklaušanās pieņemto lēmumu izskatīt lietu bez ģenerāladvokāta secinājumiem,

pasludina šo spriedumu.

Spriedums

- 1 Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir par Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) Nr. 1215/2012 (2012. gada 12. decembris) par jurisdikciju un spriedumu atzišanu un izpildi civillietās un komercietās (OV 2012, L 351, 1. lpp.) 25. panta 1. punkta un Padomes Direktīvas 93/13/EEK (1993. gada 5. aprīlis) par negodīgiem noteikumiem patērētāju līgumos (OV 1993, L 95, 29. lpp.) interpretāciju.
- 2 Šis lūgums ir iesniegts saistībā ar tiesvedību starp *Passenger Rights sp. z o.o.*, kas ir kļuvusi par *DelayFix*, ar juridisko adresi Varšavā (Polija) – sabiedrību, kura ir specializējusies parādu piedziņā un kurai aviopasažieris ir cedējis savas tiesības, no vienas puses, un lidsabiedrību *Ryanair DAC* ar juridisko adresi Dublinā (Īrija), no otras puses, par summas 250 EUR apmērā kā atlīdzības par lidojuma atcelšanu samaksu, pamatojoties uz Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (EK) Nr. 261/2004 (2004. gada 11. februāris), ar ko paredz kopīgus noteikumus par kompensāciju un atbalstu pasažieriem sakarā ar iekāpšanas atteikumu un lidojumu atcelšanu vai ilgu kavēšanos un ar ko atceļ Regulu (EEK) Nr. 295/91 (OV 2004, L 46, 1. lpp.).

Atbilstošās tiesību normas

Savienības tiesības

Direktīva 93/13

- 3 Saskaņā ar Direktīvas 93/13 1. panta 1. punktu tās mērķis ir saskaņot dalībvalstu normatīvos un administratīvos aktus, kuri attiecas uz negodīgiem noteikumiem līgumos, ko slēdz starp pārdevēju vai piegādātāju un patērētāju.
- 4 Minētās direktīvas 2. pantā ir paredzēts:
“Šajā direktīvā izmanto šādas definīcijas:
[..]
b) “patērētājs” ir jebkura fiziska persona, kura līgumos, uz ko attiecas šī direktīva darbojas nolūkos, kas ir ārpus tās amata, nodarbošanās vai profesijas;
[..].”
- 5 Šīs pašas direktīvas 3. pantā ir paredzēts:
“1. Līguma noteikumu, par kuru nebija atsevišķas apspriešanās, uzskata par negodīgu, ja, pretēji prasībai pēc godprātības, tas rada ievērojamu nelīdzsvarotību pušu tiesībās un pienākumos, kas izriet no līguma, un tas notiek par sliktu patērētājam.

2. Noteikumu vienmēr uzskata par tādu, par kuru nebija atsevišķas apspriešanās, ja tas sastādīts jau iepriekš un patērētājam tādēļ nav bijusi iespēja iespaidot to saturu, jo īpaši saistībā ar iepriekš noformulētiem standartlīgumiem.

Tas, ka par zināmu noteikumu aspektiem vai par kādu īpašu noteikumu notikusi atsevišķa apspriešanās, neizslēdz šī panta piemērošanu pārējam līgumam, ja vispārējais līguma novērtējums norāda, ka tas tomēr ir iepriekš noformulēts standartlīgums.

Ja pārdevējs vai piegādātājs norāda, ka par kādu standarta noteikumu notikusi atsevišķa apspriešanās, pierādījuma pienākums šai sakarā ir viņam.

3. Pielikumā atrodas indikatīvs un nepilnīgs tādu noteikumu saraksts, ko var uzskatīt par negodīgiem.”

6 Šīs paša direktīvas 4. panta 1. punktā ir paredzēts:

“[...] līguma noteikuma negodīgumu novērtē, ņemot vērā preču vai pakalpojumu raksturu, attiecībā uz ko līgums noslēgts, un atsaucoties uz visiem apstākļiem līguma slēgšanas brīdī, kas ar to bijuši saistīti, kā arī visiem pārējiem līguma noteikumiem vai citu līgumu, no kā tas ir atkarīgs.”

7 Direktīvas 93/13 6. panta 1. punktā ir noteikts:

“Dalībvalstis nosaka, ka negodīgi noteikumi, kas izmantoti pārdevēja vai piegādātāja ar patērētāju noslēgtā līgumā, atbilstoši savas valsts tiesību aktiem nav saistoši patērētājam un ka līgums ar tādiem pašiem noteikumiem turpina pusēm būt saistošs, ja tas var pastāvēt bez negodīgajiem noteikumiem.”

8 Minētās direktīvas pielikuma 1. punkta q) apakšpunkts attiecas uz “noteikum[iem, kuru] mērķis vai sekas ir [...] izslēgt vai kavēt patērētāja tiesības celt prasību tiesā vai izmantot jebkādus citus tiesiskās aizsardzības līdzekļus”.

Regula Nr. 1215/2012

9 Regulas Nr. 1215/2012 II nodaļā “Jurisdikcija” ir desmit iedaļas. Tās 1. iedaļā “Vispārīgi noteikumi” ir iekļauts šīs regulas 4. pants, kura 1. punktā ir noteikts:

“Saskaņā ar šo regulu personas, kuru domicils ir kādā dalībvalstī, var iesūdzēt minētās dalībvalsts tiesā neatkarīgi no viņu pilsonības.”

10 Šīs II nodaļas 2. iedaļā “Īpašā jurisdikcija” ir iekļauts minētās regulas 7. pants, kurā ir paredzēts:

“Personu, kuras domicils ir kādā dalībvalstī, var iesūdzēt citā dalībvalstī:

- 1) a) lietās, kas attiecas uz līgumiem, – attiecīgās saistības izpildes vietas tiesās;
- b) šā noteikuma mērķiem un ja vien nepastāv citāda vienošanās, attiecīgās saistības izpildes vieta ir:

[..]

- pakalpojumu sniegšanas gadījumā – vieta dalībvalstī, kurā saskaņā ar līgumu pakalpojums tika sniegts vai bija jāsniedz;

[..].”

- 11 Minētās II nodaļas 4. iedaļā “Jurisdikcija attiecībā uz patērētāju līgumiem” ir iekļauts šis regulas 17. pants, kurā ir paredzēts:

“[..]

3. Šī iedaļa neattiecas uz pārvadājuma līgumiem, izņemot līgumus, kas par kopēju cenu paredz apvienot ceļošanu un izmitināšanu.”

- 12 Regulas Nr. 1215/2012 25. pantā, kurš ir iekļauts šīs pašas II nodaļas 7. iedaļā “Vienošanās par jurisdikciju”, ir noteikts:

“1. Ja puses neatkarīgi no to domicila ir vienojušās par to, ka kādas dalībvalsts tiesai vai tiesām ir jurisdikcija izskatīt jebkādus strīdus, kas radušies vai varētu rasties saistībā ar konkrētām tiesiskām attiecībām, tad jurisdikcija ir minētajai tiesai vai tiesām, ja vien šī vienošanās saskaņā ar minētās dalībvalsts tiesību aktiem nav spēkā neesoša attiecībā uz tās spēkā esamību pēc būtības. Tā ir izņēmuma jurisdikcija, ja vien puses nav vienojušās citādi. Vienošanās, kas piešķir jurisdikciju, ir:

- a) rakstiska vai rakstiski apstiprināta;
- b) tādā formā, kas atbilst pušu starpā izveidotajai praksei; vai
- c) starptautiskajā tirdzniecībā vai komercdarbībā – tādā formā, kas atbilst praksei, par ko puses zina vai par ko pusēm būtu vajadzējis zināt, un ko šādā tirdzniecībā vai komercdarbībā iesaistītās attiecīgā līguma veida līgumslēdzējas puses plaši pazīst un regulāri ievēro.

[..]”

Polijas tiesības

- 13 *Kodeks cywilny* (Civilkodekss) 509. pantā, redakcijā, kas piemērojama pamatlietas faktiem, ir noteikts:

“§ 1. Kreditors bez parādnieka piekrišanas var nodot prasījumu trešajai personai (prasījuma cesija), ja vien to neaizliedz likums, līgums vai attiecīgās saistības būtība.

§ 2. Prasījuma cesija ietver visu ar to saistīto tiesību, tai skaitā tiesību uz nokavējuma procentiem, nodošanu.”

Pamatlieta un prejudiciālais jautājums

- 14 *Passenger Rights*, aviopasažieru prasījumu piedziņā specializējusies sabiedrība, kas ir kļuvusi par *DelayFix*, ir lūgusi *Sąd Rejonowy dla m. st. Warszawy w Warszawie* (Varšavas rajona tiesa Varšavā, Polija), lai tā aviosabiedrībai *Ryanair* uz Regulas Nr. 261/2004 pamata piespriež samaksāt summu 250 EUR apmērā saistībā ar lidojuma no Milānas (Itālija) uz Varšavu (Polija) atcelšanu, kura pasažieris tai bija cedējis savu prasījumu pret šo aviosabiedrību.

- 15 *Ryanair* izvirzīja iebildi par Polijas tiesu jurisdikcijas neesamību, jo *Ryanair* vispārējo pārvadāšanas noteikumu 2.4. punktā, kuriem šis pasažieris, iegādājoties biļeti tiešsaistē, bija piekritis, ir paredzēta Īrijas tiesu jurisdikcija. *Ryanair* ieskatā, *DelayFix* kā minētā pasažiera prasījuma cesionārei šis noteikums ir saistošs.

- 16 Ar 2019. gada 15. februāra lēmumu *Sąd Rejonowy dla m. st. Warszawy w Warszawie* (Varšavas rajona tiesa Varšavā) noraidīja šo iebildi par jurisdikcijas neesamību, jo tā uzskatīja, pirmkārt, ka jurisdikcijas noteikšanas klauzula, kura ir iekļauta starp šo pasažieri un aviosabiedrību noslēgtajā pārvadājuma līgumā, ir negodīga Direktīvas 93/13 nozīmē un, otrkārt, ka *DelayFix* kā pasažiera prasījuma cesionārei pēc lidojuma atcelšanas šāda klauzula nav saistoša.
- 17 *Ryanair* par šo nolēmumu iesniedza apelācijas sūdzību iesniedzējtiesā. Tā apgalvo, ka uz *DelayFix* nevar attiecināt ar tiesu saistīto aizsardzību, kas ir paredzēta attiecībā uz līgumiem, kuri ir noslēgti ar patērētājiem, jo *DelayFix* nav patērētāja.
- 18 Iesniedzējtiesa norāda, ka atbilstoši valsts tiesību normām un pašreizējai *Sąd Najwyższy* (Augstākā tiesa, Polija) judikatūrai līguma noteikuma negodīgums varot tikt konstatēts, izskatot samaksas prasību, kuru pret parādnieku ir cēlis pārdevējs vai piegādātājs, kas ir ieguvis prasītāja prasījumu.
- 19 Tomēr, pirmām kārtām, iesniedzējtiesai ir šaubas par to, vai no Direktīvas 93/13 3. panta 1. punkta un 6. panta 1. punkta viedokļa patērētāja prasījuma cesionārs arī var tikt uzskatīts par patērētāju. Konkrētāk, tai ir šaubas par jautājumu, vai apstākļi, ka patērētājs ir cedējis savu prasījumu pārdevējam vai piegādātājam, rada tādas sekas, ka tas stājas patērētāja tiesībās, ļaujot pārdevējam vai piegādātājam atsaukties uz Savienības labvēlīgo režīmu patērētāju aizsardzības jomā, kas izriet it īpaši no šīs direktīvas.
- 20 Otrām kārtām, iesniedzējtiesai ir šaubas par Tiesas judikatūru saistībā ar Regulas Nr. 1215/2012 piemērošanu attiecībā uz šīs regulas 25. pantā paredzēto jurisdikcijas noteikšanas klauzulu tiesisko regulējumu, kā arī par īpašo minētās regulas II nodaļas 4. iedaļu, kura reglamentēta "jurisdikcija attiecībā uz patērētāju līgumiem", un it īpaši par šajā iedaļā izmantoto jēdzienu "patērētājs".
- 21 Runājot, pirmkārt, par noteikumiem, kuri ir minēti Regulas Nr. 1215/2012 25. pantā, šī tiesa uzsver, ka no 2013. gada 7. februāra sprieduma *Refcomp* (C-543/10, EU:C:2013:62) izriet, ka šāda veida noteikumi, kas ir paredzēti līgumā, principā var radīt sekas tikai attiecībā starp pusēm, kuras ir sniegušas piekrišanu šā līguma noslēgšanai. Šāds noteikums būtībā esot uzskatāms par vienošanos starp pusēm un, lai uz to varētu atsaukties pret trešo personu, tai principā ir jābūt devušai savu piekrišanu šajā ziņā.
- 22 Otrkārt, runājot par jēdzienu "patērētājs" Regulas Nr. 1215/2012 II nodaļas 4. iedaļas izpratnē, minētā tiesa uzsver – tā kā ar šīs regulas 17. pantu un turpmākajiem pantiem izveidotā īpašā regulējuma pamatā ir vēlme aizsargāt patērētāju, kurš tiek uzskatīts par ekonomiskā ziņā vājāku un juridiski mazāk pieredzējušu līguma pusi nekā otrs līgumslēdzējs, patērētājs tiek aizsargāts tikai tad, ja viņš personiski ir prasītājs vai atbildētājs tiesvedībā. Līdz ar to, ja prasītājs pats nav attiecīgā patērētāju līguma puse, viņš nevar atsaukties uz patērētājam paredzēto tiesvedības vietu. Ņemot vērā Tiesas judikatūru, iesniedzējtiesa jautā, vai, lai noteiktu tiesas jurisdikciju un jurisdikcijas noteikšanas klauzulas spēkā esamību, ir jāņem vērā saistības "sākotnējais" raksturs vai arī pārdevējs vai piegādātājs, kas ir attiecīgā prasījuma cesionārs, var apstrīdēt šo noteikumu tā negodīguma dēļ, pamatojoties uz patērētāju aizsardzībai paredzēto regulējumu, kurš iekļauts it īpaši Direktīvā 93/13.
- 23 Šajos apstākļos *Sąd Okręgowy w Warszawie XXIII Wydział Gospodarczy Odwoławczy* (Varšavas apgabaltiesa, 23. komercietu apelācijas nodaļa) nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādu prejudiciālu jautājumu:
- "Vai Direktīvas 93/13 [..] 2. panta b) punkts, 3. panta 1. un 2. punkts un 6. panta 1. punkts, kā arī [Regulas Nr. 1215/2012] 25. pants saistībā ar jurisdikcijas noteikšanas klauzulas spēkā esamības izvērtēšanu ir jāinterpretē tādējādi, ka arī prasījuma tiesību, kuras tika iegūtas, cedējot tās no patērētāja, galaieguvējs, kuram nav patērētāja statusa, var atsaukties uz faktu, ka nav notikusi atsevišķa noteikumu apspriešana, kā arī uz negodīgiem līguma noteikumiem, kuri izriet no vienošanās par jurisdikcijas noteikšanu?"

Par Ryanair lūgumu sākt tiesvedības mutvārdu daļu

- 24 Ar 2020. gada 4. novembra lūgumu, kas Tiesas kancelejā reģistrēts tajā pašā datumā, *Ryanair*, pamatojoties uz Tiesas Reglamenta 83. pantu, lūdza sākt tiesvedības mutvārdu daļu, jo, *Ryanair* ieskatā, lūgumā sniegt prejudiciālu nolēmumu minētie apstākļi nav pietiekami izskaidroti, ir nepieciešamas padziļinātas debates un šīs lietas risinājumam var būt izšķiroša ietekme uz attiecīgo Savienības tiesību normu interpretāciju.
- 25 Ir jāatgādina, ka atbilstoši šai tiesību normai Tiesa – pēc savas ierosmes vai pēc ģenerāladvokāta priekšlikuma, vai arī lietas dalībnieku lūguma – var izdot rīkojumu par tiesvedības mutvārdu daļas sākšanu vai atkārtotu sākšanu, it īpaši, ja tā uzskata, ka tā nav pietiekami informēta, vai arī ja lieta ir jāizskata, pamatojoties uz argumentu, kuru lietas dalībnieki nav apsprieduši.
- 26 Šajā gadījumā minētajā tiesību normā paredzētie nosacījumi nav izpildīti.
- 27 Proti, iesniedzējtiesa ir pienācīgi izklāstījusi faktiskos apstākļus, kā arī valsts tiesisko regulējumu. Tāpat tiesvedības mutvārdu daļā Tiesā lietas dalībniekiem jau ir bijusi iespēja paust savas nostājas. Turklāt atbilde uz šo lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu nav jāsniedz, pamatojoties uz argumentiem, kurus lietas dalībnieki nav apsprieduši.
- 28 Līdz ar to – pēc ģenerāladvokāta uzklaušanās – ir jānoraida *Ryanair* lūgums sākt tiesvedības mutvārdu daļu.

Par prejudiciālo jautājumu

Par lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu pieņemamību

- 29 Tiesvedības rakstveida daļā *Ryanair* norādīja, ka tā ir samaksājusi iesniedzējtiesā izskatāmā strīda pamatā esošo summu. Līdz ar to lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu esot zaudējis priekšmetu.
- 30 Atbildot uz jautājumu, ko tai bija uzdevusi Tiesa, iesniedzējtiesa norāda, ka pamatlieta tika apvienota ar divām citām lietām, kurās ir iesaistītas puses pamatlietā un kuru priekšmets ir atlīdzības prasījumi, kas arī ir izvirzīti uz Regulas Nr. 261/2004 pamata – tādējādi lieta vēl joprojām ir izskatīšanā iesniedzējtiesā.
- 31 Gan no LESD 267. panta formulējuma, gan no tā sistēmas izriet, ka valstu tiesas ir pilnvarotas vērsties Tiesā ar lūgumiem sniegt prejudiciālu nolēmumu tikai tad, ja lieta, saistībā ar kuru tām jāpieņem nolēmums, ņemot vērā spriedumu par lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu, faktiski ir izskatīšanā šajās tiesās. Proti, lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu pamatojums nav konsultatīvu atzinumu sniegšana par vispārīgiem vai hipotētiskiem jautājumiem, bet gan nepieciešamība faktiski atrisināt strīdu (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2014. gada 27. februāris, *Pohotovost*, C-470/12, EU:C:2014:101, 28. un 29. punkts, kā arī tajos minētā judikatūra).
- 32 Šajā gadījumā ir jānorāda, ka pamatlieta ir tikusi apvienota ar divām citām lietām, par kurām Tiesā nav konstatēts, ka atlīdzības prasījumi ir tikuši apmierināti – līdz ar to ir uzskatāms, ka pamatlieta vēl joprojām ir izskatīšanā iesniedzējtiesā.
- 33 Tā kā ar LESD 267. pantu izveidotā procedūra ir Tiesas un valsts tiesu sadarbības instruments, pateicoties kuram pirmā sniedz otrajām tādas Savienības tiesību interpretācijas norādes, kas tām ir nepieciešamas, lai izspriestu tajās izskatāmās lietas, šāda valsts tiesas norāde Tiesai ir saistoša un pamatlietas puses to principā nevar likt apšaubīt (spriedums, 2014. gada 27. februāris, *Pohotovost*, C-470/12, EU:C:2014:101, 30. punkts un tajā minētā judikatūra).

34 Tātad lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir pieņemams.

Par lietas būtību

- 35 Ar uzdoto jautājumu iesniedzējtiesa būtībā jautā, vai Regulas Nr. 1215/2012 25. pants, kā arī Direktīvas 93/13 2. panta b) punkts, 3. panta 1. un 2. punkts un 6. panta 1. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka aviosabiedrība – lai apstrīdētu tiesas jurisdikciju izskatīt atlīdzības prasību, kura ir celta, pamatojoties uz Regulu Nr. 261/2004, un kura ir vērsta pret aviosabiedrību, – var atsaukties uz jurisdikcijas noteikšanas klauzulu, kas iekļauta starp pasažieri un šo aviosabiedrību noslēgtā pārvadājuma līgumā, attiecībā pret parādu piedziņas sabiedrību, kurai pasažieris ir cedējis savu prasījumu.
- 36 Lai sniegtu atbildi uz šo jautājumu, ir jānosaka, ar kādiem nosacījumiem šāda jurisdikcijas noteikšanas klauzula var būt saistoša parādu piedziņas sabiedrībai, kurai pasažieris ir cedējis savu prasījumu.
- 37 Lai gan iesniedzējtiesas šaubas par pamatlietā aplūkoto jurisdikcijas noteikšanas klauzulu skar vienlaikus gan Direktīvu 93/13, gan Regulu Nr. 1215/2012, izvērtējums ir jāsāk ar minēto regulu, jo šāda veida klauzulas ir reglamentētas šīs regulas 25. pantā.
- 38 Saskaņā ar pastāvīgo judikatūru jurisdikcijas noteikšanas klauzulas jēdziens ir jāinterpretē kā autonomas Savienības tiesību jēdziens un pilnībā ir jāpiemēro gribas autonomijas princips, kas ir Regulas Nr. 1215/2012 25. panta 1. punkta pamatā (šajā nozīmē skat. spriedumus, 1992. gada 10. marts, *Powell Duffryn*, C-214/89, EU:C:1992:115, 14. punkts; 2003. gada 9. decembris, *Gasser*, C-116/02, EU:C:2003:657, 51. punkts un tajā minēta judikatūra, kā arī 2013. gada 7. februāris, *Refcomp*, C-543/10, EU:C:2013:62, 22. un 40. punkts, kā arī tajos minētā judikatūra).
- 39 Konkrēti, apstākļi, ka attiecīgais līgums tika noslēgts tiešsaistē, pats par sevi nevar padarīt šādu klauzulu par spēkā neesošu, ja vien ir ievēroti judikatūrā izvirzītie nosacījumi attiecībā tostarp uz tā teksta saglabāšanu, kurā šī klauzula ir paredzēta (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2015. gada 21. maijs, *El Majdoub*, C-322/14, EU:C:2015:334, 40. punkts).
- 40 Papildus tam Regulas Nr. 1215/2012 25. panta 1. punktā nav precizēts, vai jurisdikcijas noteikšanas klauzulu ārpus līgumslēdzēju pušu loka var attiecināt arī uz trešo personu, kas ir vēlāk noslēgta līguma puse un ir pilnībā vai daļēji pārņēmusi kādas sākotnējā līguma puses tiesības un pienākumus (spriedumi, 2013. gada 7. februāris, *Refcomp*, C-543/10, EU:C:2013:62, 25. punkts, un 2016. gada 20. aprīlis, *Profit Investment SIM*, C-366/13, EU:C:2016:282, 23. punkts).
- 41 Tādējādi attiecīgajai tiesai ir pienākums *in limine litis* pārbaudīt, vai jurisdikcijas noteikšanas klauzulai puses faktiski ir izteikušas piekrišanu, kam jābūt izteiktai skaidri un precīzi, un Regulas Nr. 1215/2012 25. panta 1. punktā noteikto formas prasību mērķis šajā ziņā ir nodrošināt, lai šī piekrišana faktiski būtu konstatējama (šajā nozīmē skat. spriedumus, 2013. gada 7. februāris, *Refcomp*, C-543/10, EU:C:2013:62, 27. punkts un tajā minētā judikatūra, kā arī 2018. gada 8. marts, *Saey Home & Garden*, C-64/17, EU:C:2018:173, 25. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 42 No tā izriet, ka līgumā ietverta jurisdikcijas noteikšanas klauzula principā var radīt sekas tikai attiecībās starp pusēm, kas ir piekritušas šā līguma noslēgšanai (spriedumi, 2013. gada 7. februāris, *Refcomp*, C-543/10, EU:C:2013:62, 29. punkts, un 2017. gada 28. jūnijs, *Leventis un Vafeias*, C-436/16, EU:C:2017:497, 35. punkts, kā arī tajā minētā judikatūra).
- 43 Šajā gadījumā uz pamatlietā aplūkoto jurisdikcijas noteikšanas klauzulu atsaucas nevis kāda no tā līguma pusēm, kurā šī klauzula ir ietverta, bet gan trešā persona.

- 44 Proti, lai gan nedz *Passenger Rights*, nedz *DelayFix*, kura ir tās tiesību pārņēmēja, nav piekritušas, ka tās ar *Ryanair* saista jurisdikcijas noteikšanas klauzula, šī aviosabiedrība nav arī piekritusi, ka tai šāda klauzula būtu saistoša attiecībā pret parādu piedziņas sabiedrību.
- 45 Papildus tam ne pamatlietas puses, ne iesniedzējtiesa neatsaucas uz apstākļiem vai norādēm, kas ļautu uzskatīt, ka tie kādā no Regulas Nr. 1215/2012 25. panta 1. punkta b) un c) apakšpunktā paredzētajām formām būtu noslēguši vienošanos par jurisdikciju, kurā būtu ietverta tāda jurisdikcijas noteikšanas klauzula kā pamatlietā aplūkotā.
- 46 Līdz ar to no iepriekš minētā izriet, ka, lai apstrīdētu tiesas jurisdikciju izskatīt atlīdzības prasību, kas ir celta uz Regulas Nr. 261/2004 pamata un vērsta pret aviosabiedrību, uz jurisdikcijas noteikšanas klauzulu, kura ir iekļauta pārvadājuma līgumā starp pasažieri un šo aviosabiedrību, aviosabiedrība principā nevar atsaukties attiecībā pret parādu piedziņas sabiedrību, kurai pasažieris ir cedējis savu prasījumu.
- 47 Tikai gadījumos, kuros atbilstoši pamatlietā piemērojamajām valsts tiesībām trešā persona ir pārņēmusi visas sākotnējā līgumslēdzēja tiesības un saistības, jurisdikcijas noteikšanas klauzula, kurai šāda trešā persona nav piekritusi, šai trešajai personai tomēr varētu būt saistoša (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2015. gada 21. maijs, *CDC Hydrogen Peroxide*, C-352/13, EU:C:2015:335, 65. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 48 Iesniedzējtiesas uzdotais jautājums nozīmē, ka ir jānosaka arī šādas klauzulas spēkā esamības nosacījumi.
- 49 Atbilstoši Regulas Nr. 1215/2012 25. panta 1. punktam jurisdikcijas piešķiršanas klauzulā izvēlēto tiesu jurisdikcija ir izņēmuma jurisdikcija, izņemot, ja vienošanās par jurisdikcijas piešķiršanu ir spēkā neesoša pēc būtības “saskaņā ar minētās dalībvalsts tiesību aktiem”. Līdz ar to Savienības likumdevējs ir iekļāvis noteikumu, saskaņā ar kuru jurisdikcijas noteikšanas klauzula ir vērtējama no tās valsts tiesību aktu viedokļa, kuras tiesas šajā klauzulā ir izvēlētas.
- 50 Šajā gadījumā, ja iesniedzējtiesa pārbauda jurisdikcijas noteikšanas klauzulas spēkā esamību, tai šī pārbaude ir jāveic no tās valsts tiesību aktu viedokļa, kuras tiesas ir izvēlētas šajā klauzulā, proti, no Īrijas tiesību viedokļa.
- 51 Papildus tam tiesai, kura izskata tādu lietu kā pamatlietā aplūkotā, ir jāpiemēro tās valsts tiesību akti, kuras tiesas ir izvēlētas minētajā klauzulā, interpretējot šos tiesību aktus atbilstīgi Savienības tiesībām, it īpaši Direktīvai 93/13 (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2016. gada 21. aprīlis, *Radlinger un Radlingerová*, C-377/14, EU:C:2016:283, 79. punkts, kā arī 2018. gada 17. maijs, *Karel de Grote – Hogeschool Katholieke Hogeschool Antwerpen*, C-147/16, EU:C:2018:320, 41. punkts).
- 52 Šajā ziņā, pirmām kārtām, ir jāuzsver, ka, runājot par saikni starp Direktīvu 93/13 un tādām pasažieru tiesībām kā no Regulas Nr. 261/2004 izrietošās tiesības, Tiesa ir nospriedusi, ka Direktīva 93/13 ir uzskatāma par patērētāju tiesību aizsardzības vispārēju regulējumu, kurš ir piemērojams visās saimnieciskās darbības jomās, tai skaitā gaisa pārvadājumu jomā (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2017. gada 6. jūlijs, *Air Berlin*, C-290/16, EU:C:2017:523, 44. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 53 Otrām kārtām, ir jānorāda, ka apstākļos, kuri ir analogiski pamatlietas apstākļiem un kuros bija notikusi prasījumu cedēšana parādu piedziņas sabiedrībai, Tiesa attiecībā uz Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 2008/48/EK (2008. gada 23. aprīlis) par patēriņa kredītlīgumiem un ar ko atceļ Padomes Direktīvu 87/102/EEK (OV 2008, L 133, 66. lpp.), ir nospriedusi, ka apstākļi, ka strīdi šajās lietās ir tikai starp pārdevējiem vai piegādātājiem, nav šķērslis Savienības patērētāju tiesību akta piemērošanai, jo šīs direktīvas piemērošanas joma ir atkarīga nevis no attiecīgās lietas pušu identitātes, bet gan līguma pušu statusa (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2019. gada 11. septembris, *Lexitor*, C-383/18, EU:C:2019:702, 20. punkts).

- 54 Šī judikatūra ir jāattiecina uz Direktīvas 93/13 piemērošanu.
- 55 Proti, atbilstoši Direktīvas 93/13 1. panta 1. punktam un 3. panta 1. punktam šī direktīva ir piemērojama noteikumiem, kas ietverti starp pārdevēju vai piegādātāju un patērētāju noslēgtā līgumā un par kuriem nav notikusi atsevišķa apspriešanās (spriedumi, 2019. gada 7. novembris, *Profi Credit Polska*, C-419/18 un C-483/18, EU:C:2019:930, 51. punkts un tajā minētā judikatūra, kā arī 2020. gada 10. septembris, A (Sociālā mājokļa apakšire), C-738/19, EU:C:2020:687, 34. punkts).
- 56 Šajā gadījumā pārvadājumu līgums, kas ir pamatā prasījumam, uz kuru atsaucas *DelayFix*, sākotnēji tika noslēgts starp pārdevēju vai piegādātāju, proti, aviosabiedrību, un pasažieri, un nekas neliecina, ka pasažieris savu aviobiļeti būtu iegādājies citiem mērķiem, nevis privātiem.
- 57 Trešām kārtām, ir jāatgādina, ka, pamatojoties uz Direktīvas 93/13 3. panta 1. punktu, līguma noteikumu, par kuru nebija atsevišķas apspriešanās, uzskata par negodīgu, ja – pretēji labticības prasībai – tas rada ievērojamu nelīdzsvarotību pušu tiesībās un pienākumos, kas izriet no līguma, un tas notiek par sliktu patērētājam.
- 58 Šajā ziņā Tiesa ir vairākkārt nospriedusi, ka jurisdikcijas noteikšanas klauzula, kura, neveicot par to atsevišķu apspriešanos, ir iekļauta starp patērētāju un pārdevēju vai piegādātāju noslēgtā līgumā un kurā izņēmuma jurisdikcija ir piešķirta tās vietas tiesām, kur atrodas šā pārdevēja vai piegādātāja juridiskā adrese, ir jāuzskata par negodīgu Direktīvas 93/13 3. panta 1. punkta izpratnē, ja – pretēji labticības prasībai – tā par sliktu patērētājam rada ievērojamu nelīdzsvarotību no šā līguma izrietošajās pušu tiesībās un pienākumos (šajā nozīmē skat. spriedumus, 2000. gada 27. jūnijs, *Océano Grupo Editorial* un *Salvat Editores*, no C-240/98 līdz C-244/98, EU:C:2000:346, 24. punkts; 2009. gada 4. jūnijs, *Pannon GSM*, C-243/08, EU:C:2009:350, 40. punkts, kā arī 2010. gada 9. novembris, *VB Pénzügyi Lízing*, C-137/08, EU:C:2010:659, 53. punkts).
- 59 Proti, šāda klauzula ietilpst to noteikumu kategorijā, kuru mērķis ir izslēgt vai kavēt prasības celšanu – šī kategorija ir minēta šīs direktīvas pielikuma 1. punkta q) apakšpunktā (spriedums, 2000. gada 27. jūnijs, *Océano Grupo Editorial* un *Salvat Editores*, no C-240/98 līdz C-244/98, EU:C:2000:346, 22. punkts; 2009. gada 4. jūnijs, *Pannon GSM*, C-243/08, EU:C:2009:350, 41. punkts, kā arī 2010. gada 9. novembris, *VB Pénzügyi Lízing*, C-137/08, EU:C:2010:659, 54. punkts).
- 60 Šajā kontekstā atbilstoši Direktīvas 93/13 4. panta 1. punktam līguma noteikuma negodīgais raksturs ir novērtējams, ņemot vērā to pakalpojumu raksturu, attiecībā uz ko līgums noslēgts, un atsaucoties uz visiem apstākļiem līguma slēgšanas brīdī.
- 61 Tādējādi valsts tiesai, kurā tiek izskatīta tāda lieta kā pamatlieta, atbilstoši tās valsts tiesību aktiem, kuras tiesas ir izvēlētas jurisdikcijas noteikšanas klauzulā, un interpretējot šos tiesību aktus atbilstoši Direktīvas 93/13 prasībām, ir jāizdara juridiski secinājumi par šāda noteikuma iespējamo negodīgumu, ņemot vērā, ka no šīs direktīvas 6. panta 1. punkta izriet, ka valsts tiesām negodīgs līguma noteikums ir jāatstāj nepiemērots, lai tas neradītu saistošas sekas.
- 62 Visbeidzot, ir jāuzsver, ka atbilstoši pastāvīgajai judikatūrai, pamatojoties uz Regulas Nr. 1215/2012 7. panta 1. punkta b) apakšpunktu, un saistībā ar tiešiem lidojumiem gan lidmašīnas izlidošanas vieta, gan ielidošanas vieta vienādā mērā ir uzskatāmas par vietu, kurā galvenokārt tiek sniegti pakalpojumi, kas paredzēti gaisa pārvadājuma līgumā, un līdz ar to personai, kura ceļ prasību par kompensācijas izmaksu, pamatojoties uz Regulu Nr. 261/2004, ir iespēja izvēlēties celt savu prasību vai nu tiesā, kuras darbības teritorijā atrodas minētajā līgumā paredzētā lidmašīnas izlidošanas vieta, vai arī tiesā, kuras darbības teritorijā atrodas minētajā līgumā paredzētā lidmašīnas ielidošanas vieta (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2009. gada 9. jūlijs, *Rehder*, C-204/08, EU:C:2009:439, 47. punkts, kā arī rīkojums, 2020. gada 13. februāris, *flightright*, C-606/19, EU:C:2020:101, 26. punkts).

63 Ņemot vērā visus iepriekš minētos apsvērumus, uz uzdoto jautājumu ir jāatbild, ka Regulas Nr. 1215/2012 25. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka aviosabiedrība – lai apstrīdētu tiesas jurisdikciju izskatīt atlīdzības prasību, kura ir celta, pamatojoties uz Regulu Nr. 261/2004, un kura ir vērsta pret aviosabiedrību, – nevar atsaukties uz jurisdikcijas noteikšanas klauzulu, kas iekļauta starp pasažieri un šo aviosabiedrību noslēgtā pārvadājuma līgumā, attiecībā pret parādu piedziņas sabiedrību, kurai pasažieris ir cedējis savu prasījumu, izņemot, ja atbilstoši tās dalībvalsts tiesību aktiem, kuras tiesas ir izvēlētas šajā klauzulā, šī parādu piedziņas sabiedrība ir pārņēmusi visas sākotnējā līgumslēdzēja tiesības un saistības – par to ir jāpārlicinās iesniedzējtiesai. Attiecīgā gadījumā šāda klauzula, kas ir iekļauta starp patērētāju, proti, aviopasažieri, un pārdēvēju vai piegādātāju, proti, minēto aviosabiedrību, noslēgtā līgumā un ar ko izņēmuma jurisdikcija ir piešķirta tiesai, kuras darbības teritorijā atrodas aviosabiedrības juridiskā adrese, ir uzskatāma par negodīgu Direktīvas 93/13 3. panta 1. punkta izpratnē.

Par tiesāšanās izdevumiem

64 Attiecībā uz pamatlietas pusēm šī tiesvedība ir stadija procesā, kuru izskata iesniedzējtiesa, un tā lemj par tiesāšanās izdevumiem. Izdevumi, kas radušies, iesniedzot apsvērumus Tiesai, un kas nav minēto pušu izdevumi, nav atlīdzināmi.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (pirmā palāta) nospriež:

Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) Nr. 1215/2012 (2012. gada 12. decembris) par jurisdikciju un spriedumu atzīšanu un izpildi civillietās un komercietās 25. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka, aviosabiedrība – lai apstrīdētu tiesas jurisdikciju izskatīt atlīdzības prasību, kura ir celta, pamatojoties uz Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (EK) Nr. 261/2004 (2004. gada 11. februāris), ar ko paredz kopīgus noteikumus par kompensāciju un atbalstu pasažieriem sakarā ar iekāpšanas atteikumu un lidojumu atcelšanu vai ilgu kavēšanos un ar ko atceļ Regulu (EEK) Nr. 295/91, un kura ir vērsta pret aviosabiedrību, – nevar atsaukties uz jurisdikcijas noteikšanas klauzulu, kas iekļauta starp pasažieri un šo aviosabiedrību noslēgtā pārvadājuma līgumā, attiecībā pret parādu piedziņas sabiedrību, kurai pasažieris ir cedējis savu prasījumu, izņemot, ja atbilstoši tās dalībvalsts tiesību aktiem, kuras tiesas ir izvēlētas šajā klauzulā, šī parādu piedziņas sabiedrība ir pārņēmusi visas sākotnējā līgumslēdzēja tiesības un saistības – par to ir jāpārlicinās iesniedzējtiesai. Attiecīgā gadījumā šāda klauzula, kas ir iekļauta starp patērētāju, proti, aviopasažieri, un pārdēvēju vai piegādātāju, proti, minēto aviosabiedrību, noslēgtā līgumā un ar ko izņēmuma jurisdikcija ir piešķirta tiesai, kuras darbības teritorijā atrodas aviosabiedrības juridiskā adrese, ir uzskatāma par negodīgu Padomes Direktīvas 93/13/EEK (1993. gada 5. aprīlis) par negodīgiem noteikumiem patērētāju līgumos 3. panta 1. punkta izpratnē.

[Paraksti]